OGLAŠAJTE V NAJSTAREJŠEMU SLOVENSKEMU DNEVNIKU V OHIO
★
Izvršujemo vsakovrstne tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN THE OLDEST SLOVENE DAILY IN OHIO
★
Commercial Printing of All Kinds

VOL. XXXI. — LETO XXXI. | CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY (SREDA), MAY 19, 1948 | ŠTEVILKA (NUMBER) 98

Novi grobovi

ANTONIA MOČNIK

Včeraj zjutraj ob petih je umrla v Floridi, kjer se je zadnje čase nahajala, dobro poznana Antonija Močnik, p. d. Močnikova mama, rojena Lah. Pokojnica je umrla po dvodnevni bolezni ravno za njen 83. rojstni dan. Truplo bo pripeljano za pokop v Cleveland. Podrobnosti bomo poročali jutri.

FRANK LOČNIŠKAR

Včeraj zjutraj je podlegel srčni kapi Frank Ločniškar, stanujoč na 11209 Langton Dr., Garfield Heights. Star je bil 55 let. Doma je bil iz Vižmarja pri Ljubljani, odkoder je prišel v Ameriko pred 36 leti.

Zadnjih 30 let je vodil brivnico, in sicer v Garfieldu okrog 20 let, 10 let pa v Newburghu. Bil je član društva Maccabees št. 2888 in društva Ambassadors št. 62 SDZ. Tukaj zapušča žalujočo soprogo Mary, rojeno Adler, hčere: Mrs. Mary Kocjančič, Rose in Mrs. Frances Fogarty, v Detroitu, Mich., dva brata in v stari domovini sestro in brata. Pogreb se bo vršil v petek ob 8:30 zjutraj iz Ferfoliatovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Lovrenca ob 9. uri in nato na pokopališče Calvary.

POLJSKA BO IZDELOVALA "FIAT" AVTOMOBILE

VARŠAVA, 18. maja — Ministrstvo za industrijo in trgovino je danes naznanilo, da je bil podpisan sporazum z italijansko družbo "Fiat," ki bo v Poljski zgradila tovarno avtomobilov.

V LJUBLJANI SO USTRELILI 10 OSEB

BEOGRAD, 18. maja—Danes je bilo uradno naznanjeno, da je bila izvršena smrtna obsodba nad desetorico bivših jetnikov taborišča Dachau, ki so vohunili za "neko tujo silo."

Vojaška sodnija je 26. aprila obsodila na smrt 11 oseb, toda smrtna obsodba za obtoženo Hildegardo Heno je bila spremenjena na 20 let prisiljenega dela.

Vsi obtoženci so se zagovarjali zaradi sabotaže pri obnovi in vohunstva za neko neimenovano silo.

Arabci razbili židovske pozicije v Jeruzalemu

Transjordanske legije kralja Abdulaha, ki so od torka oblegale židovske pozicije v Jeruzalemu, so danes vdrle v to sveto mesto.

Iz arabskih virov poročajo, da se le v nekaterih delih mesta Židje upirajo, da pa se 100,000 Židov nahaja v brezupnem položaju.

Vojaško poročilo dalje pravi, da je včeraj bil izvršen najtežji zračni napad na Tel Aviv, prestolnico nove židovske države Izrael. Napad sta izvršili dve letali egiptske zračne sile.

(Poročilo United Pressa pravi, da je bilo pri tem zračnem napadu ubitih 41 oseb, 60 pa ranjenih).

V zvezi z zavzetjem Jeruzalema s strani Arabcev, je izraelski zunanji minister Moshe Shertok v Varnostnem svetu Združenih narodov protestiral, ker da so arabske legije prekršile sporazum o premirju, ko so vkorakale v Sveto mesto.

Debata glede Mundt-Nixon zakonskega načrta v kongresu

Zbornica glasovala, da smatra komunistične aktivnosti v Zedinjenih državah za "očitno in obstoječo nevarnost"

WASHINGTON, 18. maja — Poslanska zbornica je danes odglasovala, da smatra komunistično stranko v Zedinjenih državah za "očitno in obstoječo nevarnost" za varnost dežele.

To se je zgodilo, ko je bil poražen dodatek demokratskega kongresnika Chet Holifielda iz Californije, da se ta fraza črta iz uvoda v Mundt-Nixon zakonskem načrtu, s katerim se namerava kontrolirati komunistične aktivnosti v deželi.

Poslanska zbornica brez dvoma sprejme predlogo

Medtem ko predloga še ni prišla na glasovanje, ker je vsled mnogih predlaganih dodatkov ves dan divjala viharna debata, pa se pričakuje, da se bo to zgodilo pozno zvečer.

Zagovorniki predloge bodo v poslanski zbornici sigurno zmagali, toda njeni nasprotniki upajo, da bodo preprečili njen sprejem v senatu.

Ko je kongresnik Holifield predlagal črtanje fraze "očitna in obstoječa nevarnost", je skušal, da bi se na njeno mesto postavilo besedi "možna nevarnost", ampak zbornica je njegov predlog odbila.

Nobenega dokaza, da se dežela nahaja v nevarnosti

Kongresnik Holifield je dejal, da odsek za ne-ameriške aktivnosti, ki je sestavil zakonski načrt, ni podal nobenih dokazov, da obstoja kaka nevarnost, da bodo komunisti prevrnili vlado, nakar so zagovorniki načrta odgovarjali, da ni nobenega dvoma, da je komunistična stranka v Ameriki, "od Moskve inspirirana zarota."

Malo poprej je zbornica odbila predlog republikanskega kongresnika William J. Millerja iz Connecticuta, da se zakonski načrt vrne odseku. Miller je argumentiral, da bo tak zakon pognal komunistične aktivnosti v "podzemlje". Kongresnik John Rankin, (notorični reakcionarni demokrat iz Mississippija) pa je rogajoče odgovoril, da so komunisti v Zedinjenih državah "za sedaj pod zemljo" in da delajo "preko ure" za svoje cilje.

Nixon zanikuje, da se hoče prepovedati stranko

Republikanski kongresnik Richard M. Nixon iz Californije, ki je skupno z Mundtom sestavil to predlogo, je odgovarjal Millerju, da zakonski načrt ni naperjen proti komunistični ideologiji, temveč samo "proti prevratnim aktivnostim stranke."

Nixon in drugi, ki so delali pri sestavi načrta, vztrajajo, da predlagani zakon ne bo prepovedal obstoja komunistične stranke, pač pa da bo le dal vladi orožje, da nastopi proti delovanju v prilog komunistične diktature. V smislu predloge se bo komunistična stranka morala registrirati v justičnem departmentu, in predložiti bo morala letno finančno poročilo, kakor tudi imena vseh svojih uradnikov in članov.

Katoliški škof protestira proti Mundtovi predlogi

Delavski kongresnik Vito Marcantonio iz New Yorka, ki je vodil opozicijo tekom debate, je izjavil, da je ta predloga tako sestavljena, da bi se z njo moglo preganjati pristaše nove politične stranke, kateri stoji na čelu Henry A. Wallace, toda Nixon je to zanikal.

Demokratska kongresnica Mary T. Norton iz New Jersey je prečitala brzojavko škofa Francisa J. Haas-a iz Grand Rapidsa, Mich., v kateri je slednji izrazil ostro opozicijo proti predlaganemu zakonu. Škof Haas, ki je bil svoj čas ravnatelj šole za socialno znanost na Katoliški univerzi v Washingtonu, je v svoji brzojavki rekel:

"Kot eden, ki veruje v najširšo osebno svobodo, ki je v soglasju z javnimi koristmi, želim izraziti svojo odločno opozicijo proti temu zakonskemu načrtu."

Kongresnik E. E. Cox, reakcionarni demokrat iz Georgije, je po prečitanju brzojavke izjavil, da ne verjame, da škof Haas izraža nazore katoliške cerkve.

Singleton v ječi

Jack W. Singleton, ki je bil spoznan krivim sleparije v zvezi s prodajo avtomobilov in obsojen na zapor od 10 do 70 let, je bil danes odveden v državno jetnišnico v Columbus, kjer bo čakal odločitve prizivnega sodišča, pred katerim se nahaja priziv obrambe.

Prestal operacijo

V Glenville bolnišnici se nahaja Mr. Louis Vesel iz 18901 Naumann Ave., ki je v ponedeljek srečno prestal operacijo. Prijatelji ga sedaj lahko obiščejo, mi mu pa želimo skorajšnje okrevanje!

Ameriški dezerter predmet debate med dvema silama

WASHINGTON, 18. maja — Moskva in Washington ponovno ne soglašata glede novega vprašanja, namreč, dali je saržent ameriške armade James McMillin dezertiral zaradi politike ali pa ljubezni.

Uradna sovjetska časnikarska agencija Tass pravi, da je McMillin sklenil, da bo ostal v Sovjetski zvezi v znak protesta proti "proti-sovjetski politiki kapitalistov, ki za sedaj vladajo v Ameriki."

Z druge strani pa ameriški uradniki zagotavljajo, da je McMillina "zavedla" Mrs. Galina Dunaeva Bisconish, katero državni oddelek označa za "izkušeno sovjetsko agentinjo."

Iz Ft. Rileya pa se je v kontroverzo vmešal tudi saržent Biconish, ki ni nihče drugi kot pa prvi mož te "izkušene sovjetske agentinje."

Biconish je izjavil, da je bil zelo presenečen in razžaloščen, ker je državni oddelek njegovo ženo označil za "zapeljivo sovjetsko špijonko."

"Ona je zelo lepa," je rekel Biconish, "toda v osmih mesecih našega zakonskega življenja, ni pokazala nobenega zanimanja za komunistično vlado." Pristavil je, da ga njegova žena sploh nikoli ni povpraševala za njegovo delo v ambasadi.

Biconish, ki je zelo ogorčen na državni oddelek, je rekel, da bo zahteval razporoko, ker njegova žena ne more odditi iz Rusije.

Medtem pa iz Londona poročajo, da je McMillin, ki je bil predmet posebne časnikarske konference državnega oddelka, zaprosil pri predsedniku moskovskega delavskega sveta za neko delo.

BAJE SO V GRČIJI POLOVILI ATENTATORJE

ATENE, 18. maja—Šef Grške monarhistične policije Nicholas Tasousissi je danes naznanil, da je bilo aretiranih osem oseb, ki so bile obtožene, da so sodelovale pri atentatu na ministra pravde Ladasa.

Tasoussis je izjavil, da je sedem ujetih "atentatorjev" priznalo sodelovanje.

Bivši pomožni urednik "Srbobrana" toži "Slobodno Reč" zaradi "žaljenja časti"

Kot poroča napredni srbski časopis "Slobodna Reč," ki izhaja v Pittsburghu, je neki Boža Popić vložil tožbo proti listu zaradi "obrekljivih člankov," ki da so baje prizadeli njegovo čast.

"Slobodna Reč" v zvezi s to tožbo piše v svoji izdaji z dne 19. maja med ostalim sledeče:

"Nedavno smo iz pittsburškega tiska priobčili vest, da je bivši pomožni urednik 'Amerikanskega Srbobrana' vložil tožbo proti 'Slobodni Reči.'

"Medtem so nam sodnijske oblasti izročile tožbo Bože Pepića proti lastnikom, uredniku in upravniku 'Slobodne Reči.' Iz tožbe je razvidno, da Boža Pepić toži, ker je baje 'užaljena njegova čast in karakter' in ker je baje 'Slobodna Reč' priobčila neresnico o njemu in da mu je to, kot pravi v obtožbi, povzročilo 'veliko preglavic, duševnega trpljenja, poniženja in škodo'.".

Potem, ko navaja še druge razloge, ki jih Boža Pepić omenja v svoji tožbi, "Slobodna Reč" pravi, da tožitelj zahteva $250,000 odškodnine za svojo "užaljeno čast."

Progresivni srbski časopis pa podaja svoje lastne komentarje glede te tožbe. Tako pravi, da časopis nikoli ni priobčal obrekovalne, žaljive ali pa neresnične članke, ampak da je vedno zagovarjal resnico in razkrinkaval tiste, ki delujejo proti interesom ljudstva, da je seznanjal ameriške Srbe s pravim položajem v Ameriki in inozemstvu, da je branil interese ljudstva proti napadom tistih, ki podkapajo ameriško demokracijo.

Iz smernic "Slobodne Reči" je nadalje razvidno, da časopis zagovarja Henry A. Wallacea in deluje za novo progresivno stranko Amerike.

Marshall pravi, da je Stalinov odgovor Wallaceu brezpomemben

Domače vesti

Redna seja

Nocoj ob osmih se bo vršila redna mesečna seja društva Waterloo Grove št. 110 WC v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Članice so vabljene, da se udeleže polnoštevilno.

38 ubitih v prometu

Do včeraj je bilo na clevelandskih ulicah ubitih 38 oseb, oziroma šest več kot pa v istem času lanskega leta. Prometni oddelek policije bo tozadevno začel proučevati, kako bi se dalo omejiti prometne nesreče v prihodnjih mesecih.

Nesreča v tovarni

V tovarni Braden Sutphin Inc. Co. na 3800 Chester Ave. je včeraj umrl za opeklinami 33 let stari delavec Robert Willis, kateremu se je vžgala obleka, ko je stal ob kotlu varniša, ki je prekipel. Dva druga delavca sta ga skušala potegniti iz sobe, ampak Willis je v paniki skočil nazaj in stem preprečil svojo lastno rešitev.

Namen odgovora gen. Marshalla je, da se nadaljuje z mrzlo vojno, pravi Wallace

WASHINGTON, 18. maja — Državni oddelek je danes označil Stalinovo izjavo glede miru na svetu za "ohrabrujočo," toda je vrgel vso krivdo za napetost na svetu na Sovjetsko zvezo.

S to izjavo je državni oddelek ponovno zavrgel vsako idejo, da se lahko velike svetovne probleme reši s konferenco med Zedinjenimi državami in Sovjetsko zvezo, ker da so ti problemi zadeve, v katere so zainteresirane mnoge ostale države.

Uradniki so pripomnili, da je sedanja "Stalinova mirovna ofenziva" bila podvzeta v obliki komentarja na mirovni program, ki ga je predsedniški kandidat nove progresivne stranke Henry A. Wallace podal v svojem znanem "odprtem pismu" sovjetskemu premierju Stalinu. Izjavili so, da sumničijo, da je Stalinova izjava propagandna poteza, katere namen je, da se prikaže Rusijo kot veliko zagovornico miru in obenem politično podpre samega Wallacea.

Wallace okrcal Marshallovo zavrnitev mirne poravnave

V San Franciscu, kjer se nahaja na svoji kampanjski turi, je predsedniški kandidat Henry A. Wallace izjavil, da je prva naloga Amerike "mirovni sporazum z Rusijo."

"In ne dovolite," je dejal Wallace, "da bi vam gen. Marshall pripovedoval kaj drugega."

Ko je v kratkem podal jedro svojega odprtega pisma Stalinu in včerajšnji odgovor sovjetskega premierja na to pismo, je Wallace pristavil:

"Danes zjutraj je državni tajnik Marshall v svojem komentarju rekel, da dočim je Stalinovo pismo ohrabrujoče, je v resnici brezpomembno, ker da se je o teh vprašanjih razmotrivalo v organizaciji Združenih narodov in da ne predstavljajo nobenega razloga za pogovore med dvema silama."

Wallace prepričan, da je Rusija za sodelovanje

"Odgovor gen. Marshalla ni zadovoljiv," je nadaljeval Wallace. "To je proračunan odgovor, da se nadaljuje z mrzlo vojno, ko mi potrebujemo mir. Nobeno ljudstvo na svetu ne potrebuje mir tako nujno kot ameriško ljudstvo. Danes so naš življenjski standard in naši osnovni demokratični principi podkopani, ko nas neskrbni, neumni in požrešni ljudje držijo v stalnem teku kriz."

Predsedniški kandidat je zagotovil, da bi vsak, ki je čital njegovo pismo Stalinu, v katerem je posebno poudarjena svobodna izmenjava študentov in časnikarjev kot obramba civilnih pravic, moral zaključiti, da je v luči Stalinovega odgovora Rusija "pripravljena za dolgo in trdo delo, da najde sredstva za resnično sodelovanje z Ameriko."

Besedilo Stalinovega odgovora Wallaceu

LONDON, 17. maja—Besedilo odgovora sovjetskega premierja Stalina na odprto pismo Henry A. Wallacea se glasi:

Mislim, da med političnimi dokumenti današnjice, ki imajo za svoj cilj konsolidacijo miru, upostavitev mednarodnega sodelovanja in zajamčenje demokracije, odprto pismo Mr. Henry A. Walacea, predsedniškega kandidata Zedinjenih držav, je najbolj važni dokument.

Pismo Mr. Walacea se ne more smatrati za navadno izjavo želje za izboljšanjem mednarodnega položaja in želje za poravnavo razlik med Zvezo sovjetskih socialističnih republik in Zedinjenimi državami na podlagi želje, da se najdejo pota za takšno poravnavo.

Pomanjkljivost v izjavi vlade Zedinjenih držav dne 4. maja in v odgovoru Zveze sovjetskih socialističnih republik z dne 9. maja se nahaja v dejstvu, da ne gredo dalje kot pa do izražanja želje za poravnavo sovjetsko-ameriških razlik.

Važni pomen odprtega pisma (Henry A. Wallacea) se nahaja v dejstvu, da se ne omejuje samo na izjavo, ampak gre dalje; podvzema resen korak naprej in podaja konkretni program za miroljubno poravnavo razlik med Zvezo sovjetskih socialističnih republik in Zedinjenimi državami.

Ne more se reči, da pismo Mr. Wallacea zajema vsa vprašanja razlik brez izjeme in niti se ne more reči, da nekatere formulacije in opazke v odprtem pismu ne potrebujejo izboljšav, toda to za sedaj ni najbolj važna stvar. Glavna stvar je, da Mr. Wallace v svojem pismu poskuša odprto in pošteno podati konkretni program za miroljubno poravnavo, konkretne predloge glede vseh osnovnih vprašanj razlik med Zvezo sovjetskih socialističnih držav in Zedinjenimi državami.

Ti predlogi so znani vsakemu —splošno znižanje oboroževanja in prepoved uporabe atomskega orožja; zaključitev mirovnih pogodb z Nemčijo in Japonsko in vprašanje umika čet iz teh držav; evakuacija čet iz Kine in Koreje; spoštovanje soverenitete posameznih držav in ne-vmešavanje v njih domače zadeve; nepristopnost vojaških baz v državah članicah Združenih narodov; svetovni razvoj mednarodne trgovine z izključenjem vsake vrste diskriminacije; v okviru Združenih narodov pomoč in ekonomsko obnovo dežel, ki so trpele v vojni; obramba demokracije in zajamčenje civilnih pravic v vseh državah, itd.

Možno je strinjati se ali pa ne strinjati s programom Mr. Wallacea, toda kljub temu je ena stvar postavljena nad vsakim dvomom—ni državnika, ki skrbi za mir in sodelovanje med narodi, ki bi mogel prezreti ta program, ker odraža nade in stremljenja ljudstev za konsolidacijo miru in bo brez dvoma užival podporo mnogih milijonov navadnih ljudi.

Ne vem, ako vlada Zedinjenih držav odobrava program Mr. Walacea kot osnovo za sporazum med Zvezo sovjetskih socialističnih republik in Zedinjenimi državami. Kar se tiče vlade Zveze sovjetskih socialističnih republik, smatra, da bi program Mr. Wallacea mogel služiti kot dobra in plodonosna osnova za takšen sporazum in razvoj mednarodnega sodelovanja, ker vlada Zveze sovjetskih socialističnih republik smatra, da kljub razlikam ekonomskih in ideoloških sistemov soobstoj teh sistemov in miroljubna poravnava razlik med Z. S. S. R. in Z. D. ni samo mogoča, ampak brez dvoma potrebna v interesu splošnega miru.

Na piketno linijo se je povrnil mir

DETROIT, 18. maja. — Stavkovne straže pred tovarnami Chryslerjeve korporacije so danes dovolile pisarniškim delavcem in pomožnemu osobju, da je nemoteno šlo na delo. Na pozorišču so bili člani mestne in državne policije in civilni opazovalci državne milice.

Med tem pa je CIO unija avtnih delavcev podvzela nadaljne korake za stavko 225,000 delavcev v obratih General Motors Co., ki se ima začeti 28. maja, ako družba ne pristane na mezdne in druge zahteve.

Unija je danes upravi korporacije poslala obvestilo o nameravani stavki in istotako državni komisiji za industrijske spore, kakor določa državni zakon. Že poprej pa je unija podala slično obvestilo v soglasju s Taft-Hartley postavo, ki zahteva, da se zvezni delavski odbor obvesti 60 dni pred pričetkom stavke.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) —$8.50
For Six Months—(Za šest meseceev) — 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) — 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) —$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) — 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) — 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

AMERIŠKO DRUŠTVO PRIJATELJEV

V tej deželi je dobro poznana organizacija, ki se naziva American Friends Service Committee in se ukvarja z dobrodelnimi in vzgojnimi aktivnostmi, "Društvo prijateljev," protestantovske sekte, katera je poznana pod imenom "Quakers." Prvo omenjeni odbor tega društva je postal deležen širše pozornosti lani, ko je zaeno s podobnim londonskim odborom prejel Noblovo nagrado za pospešenje miru. Delovanje odbora tukaj doma in v deželah preko morja je v soglasju z nauki Društva prijateljev—društva, katerega je pred 300 leti ustanovil v Angliji George Fox, sin tkalca. Imel je namen prinesti ljudstvu enostavno in praktično obliko krščanstva. S svojimi pristaši vred se je uprl verskemu vodstvu svojega časa in ni hotel plačevati odrejene desetine angličanski cerkvi, niti prisegati na biblijo trdeč, da je dovolj ako človek da ali ne; skupina s Foxom na čelu tudi ni hotela nositi orožja, ker je smatrala, da je to v skladu s krščanstvom.

Pred tristo leti je bilo tako upiranje obstoječi veroizpovedi in cerkvi malo manj kot veleizdaja in zato so polovili na tisoče kvekerjev v Angliji in jih vrgli v zapor. Mnogi so ušli v Ameriko, pa tudi tukaj so bili v Novi Angliji (vzhodne države U. S.) mnogi javno bičani radi svojih nazorov. William Penn, ki je bil tudi sam kveker, je poskrbel, da so dobili zatočišče v novem svetu. Ko je dobil od angleškega kralja predelje, ki je danes znano pod imenom država Pennsylvania, je ustanovil tam kolonijo, v kateri so dobili končno zavetje tudi drugi naseljenci, ki so bili preganjani radi svoje vere ali različnih verskih nazorov. Nekaj kvekerjev pa se je naselilo tudi v državi New Jersey.

Vsega skupaj imamo danes v Ameriki okrog 114,000 pripadnikov te verske sekte. Oni pravijo, da zamore svetu prinesti pravico samo z "določno ljubeznijo vršeno delo." Njihov "The American Friends Service Committee" torej skuša izražati ta ideal kvekerjev na oseben in praktičen način. Odbor je bil ustanovljen že v času prve svetovne vojne. Odtlej skuša udejstvovati svoje smernice v slučajih potrebe doma ali pa v tujih deželah, kot v Mehiki ter deželah Evrope in Azije. Nič ne dela razlike med bivšimi sovražniki in zavezniki. Osebje odbora ne prejema nobene plače, razen stroške, nekateri pa delajo kot prostovoljci. V politiko se odbor nič ne vtika. V odboru delujejo tudi mnogi posamezniki, ki ne pripadajo sekti kvekerjev, verujejo pa v odborovo delovanje, ki prinese mnogim duhovno uteho in s tem pogosto telesno zdravje, ter se obenem bori proti verski in rasni nestrpnosti in za mir v svetu. Odboru so prispevali za njegovo delovanje milijone dolarjev ljudje, ki soglašajo z nazori Društva prijateljev, čeprav sami ne pripadajo k njim.

Po prvi svetovni vojni je poslal odbor svoje edinice preko morja, kjer so vršile obnovitveno delo in delile pomoč potrebnim v Franciji, Rusiji, Poljski in v Srbiji. V dobi med prvo in drugo svetovno vojno, pa je ta sektna organizacija delovala med premogarji v Pennsylvaniji in West Virginiji. Delila je pomoč ter spodbujala vzgojo v pravcu tolerance in resničnega bratstva.

V času vojne je bilo mnogo pripadnikov te verske sekte, ki niso hoteli nositi orožja, ker je to proti njihovi veri—za te je bil s pomočjo Društva prijateljev in drugih verskih skupin ustanovljen poseben odbor, ki je skrbel, da so mladi moški, ki niso hoteli služiti z orožjem v roki, vršili drugo za vojni napor koristno delo. Zdaj je ta organizacija delovna največ na pomožnem polju. V raznih od vojen prizadetih deželah pomaga ljudstvu na razne načine ter je samo tekom lanskega leta potrošila v to svrho osem milijonov dolarjev. Zaeno s pomočjo skuša prinesti med prizadeta ljudstva čut zaupanja, tovarištva in vere v bodočnost.

ATOMSKI SPORAZUM POLOŽEN NA POLICO

LAKE SUCCESS, N. Y., 17. maja—Komisija Zdr. narodov za atomsko energijo je danes opustila nadaljna prizadevanja za sporazum glede kontrole atomskega orožja, dokler Rusija ne pristane na načrt, ki ima za seboj večino članic Združenih narodov.

TRI ATOMSKA OROŽJA USPEŠNO PREIZKUŠENA

WASHINGTON, 17. maja—Iz Bele hiše je bilo danes poročano, da so bila na Pacifiku uspešno preizkušena tri atomska orožja, in da "rezultati izkazujejo zelo znaten napredek."

Naročajte, širite in čitajte 'Enakopravnost!'

UREDNIKOVA POŠTA

TO IN ONO IZ CLEVELANDA

Cleveland, Ohio — Sklad za svobodni tisk je dosegel že lepo vsoto nad $17,000, ampak do cilja $50,000 je še precej daleč, kar znači, da moramo iti na delo s podvojeno silo. Po poročilu blagajnika John Pollocka se prispevki stalno kopičijo. Pravi, da je precej "bizi" s to zadevo, ampak on dela z veseljem, ker se gre za pravično stvar. Enkrat pozneje bo objavil zanimivo statistiko o prispevkih društev posameznih organizacij, iz česar bo razvidna slika naše naprednosti in 'naprednosti.' Ampak že vnaprej lahko trdimo, da bo SNPJ dosegla prvenstvo.

Kar se tiče priredb v ta namen, so vse dobro obiskane. Iz Barbertona, Ohio, piše Mary Šuštaršič, da je bilo preostanka od igre "Navihani študentje" $200. Good job, zavedni Barberton! Ugodnega poročila čakamo tudi iz Detroita od drame "Svet brez sovraštva." Pevska zbora Zarja in Slovan sta tudi obljubila del prebitka od svojih koncertov. Dalje ste SANSovi podružnici št. 39 in št. 48 prispevali znatne vsote od njih priredb. Trdno smo uverjeni, da bodo tem organizacijam sledile še druge.

Piknik na Zapadni strani

Z radostjo poročamo clevelandski javnosti, da se bo v nedeljo 13. junija vršil velik piknik za svobodni tisk, na prostorih Slovenskega narodnega doma na 6818 Denison Ave. (zapadna stran). Piknik bodo priredila ondotna skupna društva. Pri tem imata največ zaslug glavni odbornik SNPJ Camilus Zarnik in Carl Samanish. Za postrežbo ljudi se vršijo velike priprave. Plesalci se bodo vrteli po zvokih znane Lužarjevega orkestra. Poleg splošnega občinstva, so vabljeni tudi naši pevski zbori. Pravijo, da imajo vrt urejen kot nalašč za piknike. Torej, se vidimo!

Kaj je z Gabrovškovo tožbo?

Mnogi vprašujejo, kedaj se bo vršila tista famozna obravnava. Na to vprašanje je težko odgovoriti, kajti vse je odvisno od okoliščin in odvetniških muh. Po podatkih pridejo slične tožbe pred sodišča šele po preteku enega leta ali še delj. Sicer je pa to odlašanje lahko v korist toženih časopisov, kajti vsa znamenja kažejo, da se je hujskanje in napetost proti Jugoslaviji precej ublažilo, kar bo nedvomno vplivalo na izid obravnave. Toda, bodi že karkoli: stroški bodo narasli, zato mora rasti tudi obrambeni sklad. Cigan pravi: malo novaca, malo muzike.

Uspelo predavanje Mr. in Mrs. Hesson

Ne bom se spuščal v podrobnosti zanimivega predavanja, ki sta ga imela v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave., ekonomist in pisatelj D. L. Hesson iz Chicaga, Ill., in njegova žena M. Seton. Rečem le to, da sta v svojih vtisih o Jugoslaviji, ki sta jo prepotovala lansko leto, stvarna, poštena in nepristranska. Ona kot kulturna delavka, je silno navdušena nad porastkom vseh panog umetnosti in literature. Geslo: "Umetnost in prosveta—naša bo osveta," se v Jugoslaviji izvaja dobesedno. V borbi proti nepismenosti, se je naučilo branja in pisanja že 80,000 Jugoslovanov.

O obnovi je govoril Mr. Hesson. Rekel je, da se Jugoslavija v tem oziru, navzlic pomanjkanju modernega orodja, lahko kosa z vsako državo. Pri tem ima ogromne zasluge zlasti mladina, s svojim prostovoljnim delom. Obnovo Jugoslavije je primerjal z Ameriko v njeni pionirski dobi. Hesson je pobijal trditve o suženjskem delu in o preganjanju cerkve. Delavci imajo pravico do stavke, toda vpričo ogromnih nalog obnove v petletki, na stavko nihče niti ne misli.

Delavske plače so od dveh do štirih dolarjev za osemurno delo. Za dober obed je v delavski menzi plačal 35 centov. Drage pa so gotove stvari, ki jih je težko dobiti. V tem oziru se bo zboljšal položaj, ko bodo dograjene domače tovarne.

Bivša napetost in sovraštvo med jugoslovanskimi narodi je skoro izginila, na njenem mestu pa vlada skupnost in bratstvo. Ob prevratu so padle tudi nedolžne žrtve, toda to se dogaja v vsaki revoluciji.

Predavanje so aranžirala angleško-poslujoča društva naših organizacij. Udeležba je bila za med tednom—zelo dobra. Toda, dasi je bilo predavanje namenjeno naši mladini, se jo je odzvalo komaj 25 odstotkov, dočim so bili ostali starejši mački. Kaj je temu vzrok? Neki voditelj mladine je naprtil krivdo staršem. Do neke meje ima prav, toda poznam mnogo staršev, ki si resno prizadevajo vzgajati svoje otroke v napredno-delavskem duhu. Nekaj časa še gre, nato pa se nenadoma "potopijo" v tipično ameriško morje, kjer je sport in tako zvani good time—višek življenja in udejstvovanja. Seveda so izjeme, ampak tako redke, da ne pridejo niti vpoštev. Vsa znamenja kažejo, da bo s smrtjo starejše generacije umrla tudi napredna zavest.

Važna SANSova priredba

V dneh 29., 30. in 31. maja bosta imela glavni in ožji odbor SANSa svojo sejo v Slovenskem narodnem domu. Ob tej priliki bodo tukajšnje SANSove podružnice priredile zanimiv mešan vspored s pevskimi točkami in dobrimi govorniki. Za sodelovanje so se odzvali sledeči zbori: Zarja, Jadran in Slovan. Kot govorniki nastopijo: Etbin Kristan, Frank Vider in zastopnik organizacije "Wallace-for-President."

Naslednji dan 31. maja (Decoration day) se bo pa vršila odhodnica za dobro poznanega društvenega delavca Ludvika Medveška. On bo odpotoval v sredi meseca junija v staro domovino, kjer bo preživel večer svojega življenja v krogu ostale družine. Mož si je v teku tukajšnjega mnogoletnega bivanja pridobil velike zasluge pri raznih naših organizacijah. S svojim poštenim in marljivim delom se ji ustvaril veliko iskrenih prijateljev. Kdor želi vstopnico za večerjo s programom in plesom, naj se javi pri svojem društvu ali pa pri John Kreblu v Slovenskem narodnem domu na 6409 St. Clair Ave. Pridite na obe priredbi, ne bo vam žal!

Frank Česen.

Pismo opisuje razmere v novi Sloveniji

(Iz Grafton, Wis., nam je Mr. Frank Novak, rojen v Cerkljah pri Kranju, poslal zanimivo pismo za priobčitev v "Enakopravnosti." Pismo je od njegovega bratranca Justina Miklavca, ki je bil rojen v Braddocku, Pa., sedaj pa živi v Ljubljani. V zadnji vojni je Justin bil pri partizanih skupaj s svojimi štirimi sinovi. On in en sin sta se vrnila, trije sinovi pa so dali svoja življenja za osvoboditev. Soproga Justina se je medtem nahajala v zloglasnem taborišču na Rabu. Pismo priobčamo v izčrpkih. Op. ured.)

*

"Ljubljana, 13. aprila 1948.

"Dragi mi bratranec Frank!

"Prejel sem Tvoje pismo od 6. marca, za katerega se Ti prav lepo zahvalim. Na to pismo Ti hočem v kratkem odgovoriti na stvari, ki bi se tikale tega pisma. V prvi vrsti, kakor mi poročaš, da si knjigo prejel, kar me zelo veseli, kajti skoro sem bil prepričan, da knjige ne boš prejel, toda po drugi strani sem si pa mislil, četudi bi bila cenzura, da bi morala knjiga priti v Tvoje roke, kajti saj v tej knjigi ni nič takega omenjeno, kar bi bilo naperjeno proti kateri koli državi. V knjigi so samo slike, kako so divjale in ubijale fašistične horde Italije in Nemčije po naši deželi. No sedaj jo imaš v rokah in sem prepričan, da vsak Slovenec, ki jo bo pregledal, se bo zgrozil nad divjanjem, ubijanjem in mučenjem našega naroda po podivjanih tolpah Italije in Nemčije. Saj to ni bila vojska, ampak navadna razbojniška banda.

"Kar se tiče delovnih akcij v splošnem, nas je letos zajel še večji elan za delo na cestah, stavbah itd. Tudi jaz, kakor tudi moja žena, hodiva ob prostem času na delo. Jaz na primer hodim na Dolenjsko cesto, ki se obnavlja, žena pa hodi na gradnjo velikega stanovanjskega bloka. Obvezala sva se oba z ženo, da bova obadva napravila vsak po tristo ur, to je skupaj 600 ur, sin se je pa tudi obvezal za tristo ur, kar bo skupaj 900 ur prostovoljnega dela. Upam, da si bom tudi letos s prostovoljnim delom priboril najvišji red dela za prostovoljno delo.

"Glede tiste zadeve pri nas radi duhovščine in da je cerkev ločena od države, to je popolnoma pravilno, kar seveda to zelo boli našo duhovščino, ker smo jim vzeli možnost, da bi se še nadalje vtikali v politiko in tudi radi zemlje, ki so jo vzeli našim cerkvam, je tudi bilo pravilno, ker je zemljo dobil delovni človek, ki jo sam obdeluje in tako ne bogati cerkev na račun reveža.

"Vseeno od časa do časa napravi kakšen zagrizen duhovnik, kako stvar, da pride navskriž z našimi novimi postavami. Jasno je, da tak duhovnik pride pred sodišče, kar se preje ni dogajalo, da bi duhovnik bil kaznovan, kakor ostali državljani. Danes je zakon enak za vse.

"Pa je še veliko ljudstva, ki še vedno vidijo v gospodu ne vem kaj, pa poslušajo in verjamejo tem tičem. Zadnje čase so se spravili duhovniki na čudeže. Razlagajo ljudem, da se tu ali tam prikazuje Marija. Seveda nevednega človeka le nafarbajo s tako rečjo, toda izkaže se pa kmalu, da je lari fari. Pa tudi se sedaj sliši, ker Marija ni napravila nobenega čudeža, da se pojavlja tu in tam tudi hudič in tak hudič straši verno ljudstvo. Seveda je na ta račun tudi veliko smeha. No ja počasi, mislim ,se bo že narod spametoval, saj mladina hodi danes čisto drugačno pot, odpirajo se jim oči in slišijo tudi, ter tako prihajajo do prave resnice. Od časa do časa so tudi pri nas razprave špijonske in ponavadi je v take afere zapleten kak duhovnik.

"Seveda na ta način pridejo ven govorice, da preganjamo duhovnike, da jih zapiramo, da preganjamo vero in cerkev, kar pa ni resnica. Duhovnik ima pri nas iste pravice, kakor ostali državljani, seveda mora biti pa napram naši ljudski državi lojalen, da ne rovari proti nam. Opravlja lahko svojo mašniško službo in tudi lahko pridiguje, samo vtikati se pa ne sme v politiko ali na kakšno hujskanje proti našemu novemu redu.

"Kar se tiče volitev novega predsednika ,tudi jaz zasledujem potom naših časopisov to borbo za predsednika in sem v resnici radoveden, kako bo izpadlo. No upajmo, da kar najbolje, da bi prišel le kakšen tak za predsednika, ki mu bo v mislih le to, kako naj bi narodi med seboj prijateljsko in lepo živeli, da bi ne bilo hujskanja na novo vojno itd.

"Veš, zelo pa me je razveselilo to, kar omenjaš v pismu radi Slovencev in njihovega materinega jezika, razveselilo me je to, ko mi omenjaš radi Tvojih sinov in hčera, da znajo vsi govoriti Tvoj materni jezik. To je napravila Tvoja in pa Tvoje žene velika zavest, da si Slovenec, da ljubiš svojo slovensko zemljo, ter kljub temu, da si v tujini, si še vedno Slovenec, ter ljubiš svojo staro domovino Slovenijo. Da bi le bili vsi taki, veliko jih je takih, ko v tujini pozabi na svoje slovensko poreklo, na svoj materinski jezik, ter postane še celo tak, da sovraži svoje rojake in svoj domači jezik. To so izvržki. Glede tega sem pa res ponosen, da imam takega zavednega bratranca, ki je še celo prenesel svoj slovenski jezik in ljubezen do Slovenije na svoje hčere in sinove.

"Kar se tiče otoka Raba, na katerem so umirali naši ljudje od lakote ,je sedaj naš. Kar se tiče Nemcev, pa rad verjamem, da so danes že bolj pohlevni, kajti v resnici rasel jim je greben ter so mislili, da bodo zavladali po celem svetu. Seveda jih imaš še vedno veliko in v tem pogledu jim ne verjamem dosti, da bi se kaj prida popravili, kajti treba bi jim bilo postriči peruti, da bi ne letali nikdar več tako visoko. Veliko je pri nas vojnih nemških ujetnikov, nekateri so bili izpuščeni domov, toda so se vrnili, ker imajo vse razbito, ter so se nastanili pri nas in se vključili v delo, saj so v tem oziru strokovnjaki.

"Kar se tiče časopisa, katerega omenjaš, da mi ga boš pošiljal, ki izhaja v Chicagu, ga bom tudi zelo vesel, saj tako rad prebiram časopise, posebno pa še iz Amerike. No torej, če bo šlo, da ga bom dobival, pa mi ga pošlji.

"Še nekaj bi pripomnil. Kakor mi omenjaš, mi nameravaš poslati Tvojo obleko. Nimam bojazni, da bi mi bila premajhna. Edino na nekaj bi Te opozoril, da ne boš v kakšen paket dal kakšen časopis, ali sploh kaj pismenega, ker je tu sedaj cenzura zelo stroga in ako se najde košček časopisa, zaplenijo paket in ne pomaga nobena stvar, da dobi dotični paket nazaj. Torej v tem pogledu tudi Tebi omenjam, da ne boš dodajal kakšne časopise, da ne bo kaj narobe. Veš čudno se mi zdi to, da so sedaj tako strogi. O tem sem slišal, da so tudi zato tako strogi, ker so našli v paketih pisane in tiskane stvari, ki so nasprotni našemu redu in državi. Saj kadar se bodo razmere uredile, bo pa že drugače.

"Tvoj bratranec,

"Justin."

Pismo iz Slovenije o ameriških paketih

Rojak John Krebel iz Toledo, Ohio, nam je poslal v priobčitev spodnje pismo, ki mu ga je pisala Marija Jelušič iz Ljubljane. V pismu je pojasnjena zadeva s paketi, ki jih naši ameriški Slovenci pošiljajo v Jugoslavijo, odnosno Slovenijo. Glasi se:

"Dragi Ivan!

"Pisati Ti moram o rečeh, ki marsikaterega vznemirjajo.

"Hčerka me je spomnila na to stvar v zvezi s paketi, ki jih tukaj ljudje dobivajo iz Amerike in kakšni so nekateri teh ljudi. Prosila bi Te, da preskrbiš, da bi to pismo prišlo v javnost.

"V naši hiši sta neka V. D. iz V. na Dolenjskem in njena sestra M. I., ki dobivata od sester iz Amerike veliko število paketov. Nedavno je zopet dobila velik paket od 40 kil in vrečo moke, na poti pa ima pet paketov. Sestra pa ne pošilja iz Amerike samo njima, ampak tudi drugam, na pet različnih naslovov. Vse te pakete tukaj prodajejo in obe sestri, ki sta reakcionarki, ne želita delati, pač pa živita od te špekulacije. V Ameriko pišeta, kako da je tukaj slabo, da ni nič za jesti in ne za obleči.

"Mati sester, ki je vdova, ima krasno službo in dobi 1,200 dinarjev mesečne podpore.

"Potem je tu tudi neka F. V., doma pri St. Petru, ki ima 1,600 dinarjev mesečne podpore. Pri sebi ima hčerko, sin pa je ravno sedaj v zaporu, ker je kradel jetnikom pakete. Svojemu bratu v Ameriko pa ta vdova piše, kako da je slabo v Jugoslaviji, da nima kaj jesti, da nima obleke in da nima celo denarja, da bi si kupila predpasnik. Pakete pa, ki jih dobi, prodaja drugim.

"Ne vem, kaj si morejo tam v Ameriki misliti, ko na takšen način blatijo našo državo.

"Kdo pri nas potrebuje paketov? To so v prvi vrsti tisti, ki so vse zgubili, pogoreli ali pa so jim Nemci vse pobrali.

"Ne misli, da nekomu zavidam, ko dobi številne pakete iz Amerike. Ne! Na karte dobimo toliko, da lahko živimo, kakšno kilo bele moke pa lahko kupimo v prosti prodaji, kjer je sicer nekoliko dražja. Sladkor je v prosti prodaji 100 dinarjev kila in kdor je v službi, si ga lahko tudi kupi, če mu ni dovolj, kar ga dobi na karte. Obleka je tudi na karte in v prosti prodaji, kjer je nekaj dražja.

"Delavci imajo dobre plače. Midva imava 2,000 dinarjev, v hiši pa smo trije. Res je, da ni prav veliko, toda ne kritiziramo, ker se zavedamo, da je država bila vsa oropana in da bo že boljše.

"Kako pa živijo to brezvestni izkoriščevalci, ki pišejo, kako slabo jim je? Naj ti omenim, da je ena teh dobila za paket iz Amerike 5,000 dinarjev. O tem tukaj v bližini vsi vedo.

"Toliko sem hotela pisati o tej zadevi, da se tudi ljudje tam seznanijo, kako je s paketi, ker moje mnenje je, da jih mnogi ne zaslužijo. Izkoriščajo dobrosrčnost svojih rojakov v Ameriki, ali pa so se z njimi nalašč dogovorili.

"Sprejmi tople pozdrave od

"Marije Jelušič."

ŠKRAT

Nobenega razločka

Dijak D. in trgovec I. sta si bila sovražnika. Nekdaj se snideta v druščini. Da bi se znosil nad dijakom, vpraša trgovec: "V čem sta si podobna dijak in žid?" — Dasi je to dijaka jako razžalilo, je vendar mirno odgovoril, da ne ve za nobeno sličnost. "Jaz pa vem," pravi nato trgovec, "oba namreč sleparita". Ko se vsa družba zadosti nasmeje, vpraša dijak trgovca: "V čem pa se razločuje ta trgovec in osel?" — Naglo odgovori trgovec: "Ne vem!" Prav tako hiter pa je bil tudi odgovor dijakov: "Jaz tudi ne!" Sedaj so bili smejalci na dijakovi strani.

M. Iljin:

PRIRODA IN LJUDJE

(nadaljevanje)

Gozd, travnik in polje

Če hočemo imeti red v gospodarstvu, morajo gozd, travnik in polje delati skupno, pomagati drug drugemu.

A kmečka gospodarstva po veliki večini sploh niso imela niti gozda niti travnika, ampak samo polje.

V knjigi "Rusija" beremo:

"Kmetom so bili dodelili zlasti orno zemljo."

Brez gozdov je bilo težavno, brez travnikov pa še teže.

Kmet je imel malo krme zato, ker ni imel travnikov. Brez krme ni živine. Brez živine ni gnoja. A če nimaš gnoja, nimaš s čim gnojiti polja.

Takšna veriga se vleče od travnik- krma - čreda-gnoj-polje. Če povlečeš za en konec verige, občuti to tudi drugi konec.

Bila pa je še druga veriga.

Ker ni bilo travnikov, je bilo malo krme. Ker je bilo malo krme, so bili konji šibki. Ker so bili konji šibki, kmetje niso orali s plugom, marveč z ralom.

Celo knjiga "Rusija" pravi: "Dejstvu, da imajo kmetje tako malo plugov, je kriva v glavnem okolnost, da so kmečki konji zaradi splošnega pomanjkanja krme tako šibki."

Ali pa je bilo mogoče z ralom dobro preorati tla? Polje je treba orati globlje. V globini je gradivo za gradnjo podzemeljskih sramb mnogo trpežnejše kakor na površju; spodaj je več apna, ki ga zgoraj izpere voda.

Če hočemo preorati hektar polja v globino—vzemimo—20 centimetrov, moramo dvigniti pet tisoč ton zemlje za 20 centimetrov in jih še prenesti v stran za 20 centimetrov.

Pet tisoč ton—to je tri sto vagonov, to je nekaj vagonov zemlje.

Vso to zemljo je treba preobrniti! Za to delo je potreben traktor ali vsaj močan konj, za to je potreben plug, ne pa stari krivi zob—ralo.

Pege na soncu in pege na zemlji

Slabe letine, leta lakote so se vrstila vse bolj pogosto. V 18. stoletju je bilo 44 let lakote, v 19. stoletju 40, v 20. stoletju pa so si sledila kar drugo za drugim: 1901, 1905, 1906, 1907, 1908, 1911, 1912 . . .

O vzrokih slabih letin so se prepirali učenjaki na zborovanjih in pisali dolge učene razprave: agronomske, astronomske, etnografske in celo psihološke—o duši ruskega kmeta!

Agronomi s kokardami na čepicah so govorili, da se zmanjšuje plodnost tal zato, ker vlada baje v prirodi neki zakon o pojemajoči rodovitnosti tal.

To je prav tisto, kakor če bi dejali: dežuje zato, ker je neki zakon, pokaterem dežuje.

Ljubitelji meglenih kozmičnih teorij so razlagali stvar drugače. Govorili so: vzrok je v sončnih pegah! Z dolgimi računi so dokazovali, da nastopijo slabe letine prav v tistih letih, ko se pokaže na soncu največ peg. Kako modra teorija! A stvar je bila v resnici mnogo preprostejša.

Pravi, poglavitni vzrok slabih letin ni bil v sončnih pegah, ampak v pegah na zemlji.

Če bi bili učeni agronomi in učeni astronomi kratko in malo odšli na vas in primerjali pomeščikovo polje s poljem revnega kmeta, bi bili spoznali, da sta pri najslabši letini rž in oves pri pomeščiku gostejša in višja kakor pri kmetu.

Zakaj je bilo tako? Ali morda zato, ker je sijalo na pomeščikova polja drugo sonce, ki ni bilo tako pegasto? Ali pa so morda na pomeščikovih poljih veljali drugi prirodni zakoni?

Ne. Vsa stvar je bila v tem, da so bili pomeščikovi konji siti, da je imel dovolj živine in da bila zemlja preorana z izvrstnim angleškim plugom. Siromašni kmet pa je imel zemlje malo, njegov konj se je komaj držal na nogah in zemlja je bila z ralom komaj zorana. Tu je bil vzrok "pojemajoče rodovitnosti!"

In čim manj je zemlja dajala kmetu, tem več je je potreboval.

Kmet je jemal zemljo pri istem pomeščiku v zakup in plačeval zanjo drag denar. A tudi za samega sebe ni plačeval malo.

Kajti kmeta niso bili osvobodili zastonj, marveč za denar—za odkupnino.

Kar je moral kmet za svojo osvoboditev plačati, se je tudi imenovalo — "odkupno plačilo."

Lahko si pomislil, da gre tu za odkup ljudi, ki jih je bila ugrabila razbojniška tolpa.

Odkupnino so plačevali očetje in otroci, pa še vnuki.

Rečeno je bilo, da odkupujejo zemljišča, ki so jih bili dodelili, dejansko pa so plačevali mnogo več, kakor je bila zemlja vredna. Niso plačevali torej samo zemljo, ampak tudi zase.

"Revni kmet je moral," tako beremo v knjigi "Rusija," "plačevati 51 rubljev zakupnine za zemljo, ki mu je manjkala, in 7 rubljev 80 kopejk 'odkupnega plačila'."

"Prvo vsoto je plačal, čeprav si je moral denar izposoditi ali prodati svoje delo v naprej, kajti sicer ne bi bil dobil svoje žetve, s 7 rublji in 20 kopejkami pa je moral neizogibno ostati v zaostanku."

Plačuje vse življenje odkupnino zase, povrhu prodajaj še svoje delo v naprej! In če vsega ne obdelaš, ostaneš brez svoje.

Dolgovi in zaostanki kmetov so naraščali. Da bi se izkopal iz njih, je kmet prodal konja, prodal kravo.

"Število kmetij brez konjev stalno narašča in je sedaj doseglo 31.7 odstotka."

Skoraj tretjina vseh kmetij je bila brez konja.

A kako naj bi bile delale brez konja? Z rokami vendar ne moreš dvigniti tisoč ton zemlje!

"Gospodar propadle kmetije brez konja je zabil okna svoje koče, spravil majhne otroke pri sorodnikih in odšel z ženo po svetu iskat zaslužka."

Ljudje so zapuščali zemljo, ki jih ni mogla prerediti, in odhajali, se vdinjali kot dninarji in hlapci ali prijeli za delo v tovarnah, se selili v obrobne pokrajine, v Sibirijo.

A tudi tam ni bilo bolje.

V 16. zvezku "Rusije," ki opisuje zahodno Sibirijo, beremo naslednje:

"Stiska znatnega dela prebivalstva, ki so ga uničile pogoste lakote v zadnjem času, ki je moralo prodati živino zato, da si je kupilo kruha in plačevalo davke—pri izterjevanju le-teh krajevna oblastva pogosto ne poznajo nobenega prizanašanja—ovira vsakršen napredek poljedelstva."

Tudi v Sibiriji je bila torej lakota, tudi v Sibiriji oblastva "niso poznala nobenega prizanašanja."

In vendar so se selili ljudje v Sibirijo. Sami od sebe, prostovoljno so šli tja, kamor so v tistih časih gonili obsojence z vojaško stražo.

Ob slabih letinah so se selili celi okraji.

"V teh letih," piše knjiga "Rusija," "so kmetje opravičevali svojo, času neprimerno težnjo po preselitvi takole: 'Doma prav gotovo pomremo od gladu, tam (v obrobnih pokrajinah) pa morda ne poginemo.' In v večini primerov se revni kmetje niso zmotili. Z rešenim konjičem ali parom volov in s tremi rubljiki so preostali po plačilu zaostalih davkov in dolgov, so zapuščali svoje razdejano gnezdo in se prebijali 'v Kristovem imenu, kakor so dejali, ob podpori bolj imovitih selišč, skozi katere da so se vozili, ne da bi kaj trošili za prehrano družine, konja ali volov, do obrodnih pokrajin, kjer je bilo še dosti zemlje.

"Niso pa bili vsi izseljenci tako srečni, da so našli tako zemljo, kjer so jim dovolili naselitev in katere jih ni nihče preganjal. Dogajalo se je, da izseljenci niso našli take zemlje in nobene pomoči. In tedaj so se vračali domov, prehranjujoč se po poti zopet v Kristovem imenu, že kot popolni proletarci, potem ko so izgubili tega ali onega družinskega člana, ki je umrl od gladu in mraza.

"Vlada ni brez razloga sodila, da morajo imeti ta samovoljna preseljevanja, ki jih ne vodijo državna oblastva, slabe nasledke za gospodarstvo pomeščikov, ker znižujejo zakupnine in zvišujejo mezde. Toda nobena sila ni mogla ustaviti naravnega odtoka odvečnega prebivalstva."

Kaj nam pove to čudno razgabljanje, če si ga natančno ogledamo?

Poljedelcu so odvzeli zemljo, odvzeli travnike, odvzeli gozdove, ga popolnoma uničili, ga prisilili, da se je odtrgal od grude, da je zapustil uničeni dom in bežal na konce sveta, kjer je mogoče še kaj zemlje, ki je niso pograbili pomeščiki, kjer ni treba za pravico, da obdeluješ zemljo, prodajati svoje delo, svojo žetev za leto dni in več vnaprej. A niti tega jim niso hoteli dovoliti.

"Samovoljno preseljevanje ima slabe nasledke." Za koga je imelo slabe nasledke? Ali za kmete, ki so bežali in so jim po poti umirali otroci od gladu in mraza? Ne, marveč za pomeščike, za graščinska gospodarstva.

Ljudje so bežali zato, ker niso mogli plačati čezmerno visokih cen za zemljo. Vlada pa je menila: "To je slabo! Če utečejo kmetje, kdo pa bo potem plačeval zakupnino za zemljo?" Ljudje so bežali zato, ker se niso hoteli vdinjati za hlapce, ker se niso hoteli dati zasužnjiti za vse življenje. Pomeščiki pa so sodili:

"Če jih ne bo, kdo pa bo potem delal na naših posestvih? Morali bomo plačevati višje mezde, to pa je slabo."

To se pravi, ostati na grudi ni bilo mogoče, oditi pa ni bilo dovoljeno. Kaj naj bi storil?

Kmetje so se upirali ,zažigali in do tal rušili plemiška gnezda ter tako maščevali svoja kmečka gnezda. Tedaj so ginili tudi nekrivi poleg krivih.

A v graščine in vasi so prišle z ropotajočimi bobni čete, kruto zatrle vstaje in vse je ostalo pri starem.

Eno leto lakote je imelo za nasledek drugo leto lakote. V času lakote so kmetje razprodajali vse svoje imetje, samo da bi preživeli strašno zimo in se pretolkli do pomladi. Ko je prišla pomlad, niso imeli s čim zorati polja.

Technical Training Schools Now Open

RPB—MA-666

Soldier-students of The Armored School at Fort Knox, Ky., study terrain problems with the aid of a plastic relief map, constructed to exact scale. This is one of the many specialists schools open now to qualified young men who enlist in the U. S. Army.

"Look, Ma, I'm Savin'"

Nancy Walker, star of the musical, "Look, Ma, I'm Dancin'," is conscientious in salvaging used fat, even the fat from her between-acts ham sandwich. She urges American women to salvage their used kitchen fats and to sell them to meat dealers. Salvaged kitchen grease is desperately needed to help increase world supplies of fats and oils.

Člani vlade in voditelji L. R. Slovenije

LIDIJA ŠENTJURČEVA

minister za komunalne zadeve v LRS

se je rodila 18. marca 1911 v Hrastniku. V trboveljskih revirjih, kjer je preživela mlada leta, je spoznala vso trdoto življenja, trpljenja in borbo rudarjev za najosnovnejše pravice človeka. V Ljubljani je obiskovala učiteljišče, nato pa je na univerzi dokončala študij na filozofski fakulteti. Tu se je posvetila borbi za pravice in boljše življenje delovnega ljudstva. V organizacijah demokratične mladine v Ljubljani je nadaljevala tisto delo, ki ga je pričela med rudarsko mladino v trboveljskih revirjih. Bila je član Pokrajinskega komiteja SKOJA in član vodstva Antifašistične mladine Jugoslavije. Ker je bila med vodilnimi organizatorji gibanja demokratične mladine v borbi proti fašistični napadalnosti, ki je v letih 1935—1936 ogrožala naše narode, jo je policija neprestano preganjala. Obsojena je bila na dve leti robije. Zaradi svojega dela za pravice delovnega ljudstva, odločnosti v borbi proti nosilcem zatiranja, zaradi predanosti stvari delovnega ljudstva, so jo njeni sodelavci cenili in množice so jo vzljubile.

Po okupaciji Slovenije so jo gestapovci pregnali v Srbijo, odkoder pa se je kmalu ilegalno vrnila v Slovenijo. Vse svoje sposobnosti, ki si jih je pridobila v prejšnjih letih kot borec za pravice delovnega ljudstva, je sedaj razvila v vsem svojem delu z organizacijo Osvobodilne fronte. Maja 1942, ko je odšel Izvršni odbor OF na osvobojeno ozemlje, je postala sekretar okrožnega odbora OF za Ljubljano in član IOOF. V teh dneh fašističnega terorja, ko je sovražnik pričel blokade, streljanje talcev, množične internacije, je tovarišica Lidija Šentjurčeva vodila v Ljubljani organizacijo OF in krepila odporniški in borbeni duh v blokirani Ljubljani.

Delo za organizacijo OF in ljudske oblasti, je tov. Lidija Šentjurčeva nadaljevala 1943, ko je odšla iz Ljubljane, v različnih predelih Slovenije. Z isto neutrudljivo energijo je delala v narodno - osvobodilnem gibanju v Julijski krajini, na Gorenjskem, Dolenjskem in v Trstu, kjer je pomagala pri ustvarjanju bratstva med slovenskimi in italijanskimi množicami.

Po osvoboditvi je nadaljevala svoje delo na organizacijskem in političnem polju in se hkrati posvetila kulturno - političnemu delu, prevzgoji ljudi, gradnji naše nove ljudske kulture. Vsemu našemu kulturnemu življenju je posvetila vso pozornost in pomoč ter tako zagotovila razvoj naše nove ljudske oblasti v tesni zvezi in v službi delovnega ljudstva. Tovarišica Lidija Šentjurčeva je članica Izvršnega odbora Osvobodilne fronte in Centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije.

DR. MARJAN AHČIN

minister za ljudsko zdravstvo LRS

Ahčin Marjan se je rodil leta 1903 v Ljubljani. Njegov oče je bil uradnik. Končal je medicinski študij v Zagrebu, nato je do leta 1932 služboval v splošni bolnišnici v Ljubljani in kasneje na mestnem fizikatu v Ljubljani.

Takoj ob začetku vojne, leta 1941 se je priključil osvobodilnemu gibanju in v njem aktivno sodeloval. Ob množičnih racijah se je kmalu vrnil, a v Ljubljani so ga takoj ponovno zaprli. Ko je prišel iz zapora, je v Ljubljani nadaljeval svoje delo do julija 1943, potem pa z drugimi zdravniki odšel v partizane.

Zdravil je naše ranjence v partizanskih bolnišnicah v Kočevskem Rogu, od tam pa je odšel v Cankarjevo brigado. Kmalu nato je postal sanitetni referent ZVIII. divizije in sanitetne komisije VII. korpusa. Po zimi leta 1944 je odšel na Primorsko v IX. korpus, da organizira saniteto. Ko je izvršil svojo nalogo na Primorskem, se je vrnil zopet v VII. korpus. Leta 1944 pa je po nalogu SNOS-a in sporazumom z glavnim štabom NOV in PO Slovenije prevzel glavno mesto načelnika sanitetnega odseka pri predsedstvu SNOS-a. Po osvoboditvi je bil v Ajdovščini imenovan za ministra za ljudsko zdravstvo.

(SANS—Chicago.)

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

ENdicott 0718

CLEVELAND

JE SLOVENSKA METROPOLA V AMERIKI!

V Clevelandu so naseljeni Slovenci, oziroma Jugoslovani iz vseh delov Slovenije in sploh Jugoslavije. V Clevelandu izhaja slovenski list

ENAKOPRAVNOST

ki prinaša dnevno zanimive novice iz vseh delov sveta.

Enakopravnost

6231 St. Clair Ave. Cleveland 3, Ohio

Zastopniki "Enakopravnosti"

Za st. clairsko okrožje:
JOHN RENKO
1016 E. 76th St.

Za collinwoodsko in euclidsko okrožje:
JOHN STEBLAJ
775 East 236 St.
REdwood 4457

Za newburško okrožje:
FRANK RENKO
11101 Revere Ave.
DIamond 8029

Oblak Mover

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

John Oblaka

1146 East 61 Street
HE 2730

TEKOM ČASA,

ko se zobozdravnik Dr. J. V. Zupnik nahaja na St. Clair Ave. in E. 62 St., je okrog 25 drugih zobozdravnikov v tej naselbini prakticiralo in se izselilo, dočim se dr. Zupnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v dotiko z vašim zobozdravnikom, vam bo Dr. Zupnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nadomestil z novim. Vam ni treba imeti določenega dogovora.

Njegov naslov je

DR. J. V. ZUPNIK

6131 ST. CLAIR AVE.
vogal E. 62nd St.; vhod samo na E. 62 St.
Urad je odprt od 9.30 zj. do 8. zv.
Tel.: EN 5013

MIHAIL ŠOLOHOV

TIHI DON

PRVA KNJIGA

(Nadaljevanje)

Bilo pa je takole: na polju smrti so se srečali ljudje, ki še niso imeli poprej priložnosti, da bi si izurili roke z uničevanjem sebi enakih; v živalski grozi, ki jih je obšla, so se spoprijeli, se suvali, slepo zamahovali drug po drugem, ranili sebe in konje, a se razbegnili, ko jih je preplašil strel, ki je ubil človeka, in nravno pokvarjeni odjezdili vsaksebi.

Temu so dejali junaštvo.

10

Bojišče še ni okrepenelo v neznansko dolgo, neupogljivo pošast. Na meji so se vžigali konjeniški spopadi in boji. Prve dni po vojni napovedi je nemško poveljništvo iztegnilo tipalke — močni konjeniški odredi, ki so vznemirjali naše posadke, so se prebijali mimo postojank, razkrivali položaje in moč bojnih oddelkov. Pred odsekom Brusilovljeve osme armije je šla dvanajsta konjeniška divizija pod poveljstvom generala Kaledina. Levo od nje je enajsta konjeniška divizija prekoračila avstrijsko mejo in napredovala. Njeni oddelki so v boju zavzeli Lešnjuv in Brodi, potem pa obtičali tam — Avstrijci so dobili okrepitev, ogrska konjenica je naskočila našo, jo zmedla in jo potisnila k Brodom. Grigorij Melehov je po bitki pod mestom Lešnjuvom na vso moč težko premagoval v sebi strašno notranjo bolečino. Vidno je shujšal, zgubil na teži, pogosto se mu je na pohodih in med oddihih, v sanjah in v dremežju prikazoval Avstrijec, tisti, ki ga je bil ubil ob ograji. Nenavadno na gosto je v sanjah obnavljal ta prvi spopad in še v spanju je pod težo spominov čutil krčevito drgetanje svoje desnice, s katero je držal sulico; ko se je prebudil in se ovedel, je podil od sebe sanje in si z dlanjo zakrival do bolečine mežeče oči.

Dozorelo žito je teptala konjenica, na njivah je bilo videti vtise ostrih podkev, kakor da bi po vsej Galiciji neusmiljeno klestila toča. Težki vojaški škornji so topotali po cestah, štorkljali po tlaku in mešali avgustovsko blato.

Tam, kjer so divjale bitke, je bilo mračno obličje zemlje razrito od izstrelkov kakor od koz; po njej so rjaveli, žehteč po človeški krvi, drobci železa in jekla. Ponoči so se zaobnebjem dvigali proti nebu razcepljeni jeziki požarov, v rdečih zubljih so zginjale vasice, mesteca, trgi. V avgustu — ko zori sadje in pospravljajo žito — je nebo, izlizano od vetra, neprijazno sivelo, redki lepi dnevi so se parili v zatohli pripeki.

Avgust se je nagnil proti koncu. Po vrtovih je rumenelo velo listje, od pecljev se je razlivala predsmrtna rdečica in od daleč je bilo videti, kakor bi tudi drevje iz globokih ran prelivalo škrlatno drevesno kri.

Grigorij je z zanimanjem zasledoval spremembe, dogajajoče se s tovariši v stotniji. Prohor Zikov, ki se je ravnokar vrnil iz lazareta z brazgotinasto slednjo okovanega kopita na licu, je še zmeraj skrival v ustnih kotih bolečino in zbeganost in še pogosteje mežikal z dobrodušnimi telečjimi očmi; Jegorka Žarkov je ob vsaki priložnosti zmerjal s strašno, neponovljivimi žaljivkami, še pogosteje kakor poprej pravil opolzkosti in preklinjal vse na svetu; Grigorijev sovaščan Jemeljan Grošev, resen in pošten kozak, je ves nekako porjavel, počrnel, grdo se je hehetal in njegov smeh je bil prisiljen, mrk. Spremembe so se dogajale na vsakem obrazu, vsak je po svoje prenašal v sebi železno semenje, ki ga je posejala vojska, in ga negoval in vsi kozaki skupaj, mladi, ravnokar iztrgani iz vasi in trgov, so spričo smrtne groze, rastoče vse okoli njih, spominjali na bilke pokošene, veneče trave, ki spremeni svoje oblike.

Polk so potegnili iz bojne črte, mu odredili tri dni oddiha in ga spopolnili z ojačenji, prispelimi od Dona. Stotnija se je ravnokar odpravila na kopanje v bližnji tolmun, ko je s postaje, oddaljene kake tri vrste od posestva, prijahal močan oddelek konjenice.

Preden so kozaki četrte stotnije prišli do jezera, se je oddelek, prihajajoč s postaje, spustil po pobočju in zdaj je bilo že razločno videti, da so ta konjenica — kozaki. Prohor Zikov se je usločil in si na nasipu slačil uniformo; ko si je osvobodil glavo, se je ozrl.

— Naši, donski.

Grigorij je s priprtimi očmi opazoval odred, ki se je pomikal na posestvo.

— Rezerva je tu.

— Gotovo nas bodo izpopolnili.

— Kajpak, drugi poklic je na vrsti.

— Poglejte si no, dečki? Ali ni tistole Stepan Astahov! Leonile v tretji vrsti! — je vzkliknil Grošev in se kratko, grgrajoče zakrehljal.

— Vzeli so tudi njegovega brata.

— Tamle je pa Anikuška!

— Griška! Melehov! Brat, tule je. Ga Vidiš?

— Vidim.

— Za pijačo mi boš dal, potepin, jaz sem ga prvi zagledal.

Grigorij je na sencih nabral povesno brazdastih gub, se razgledoval in opazoval konja pod Petrom. "Drugega so kupili,"— je pomislil in dvignil oči k bratovemu obrazu, čudno spremenjenemu spričo dolge ločitve, zagorelemu, s pristriženimi pšeničnimi brki in srebrnkastimi obrvmi, ožganimi od sonca. Grigorij mu je stopil naproti, snel čepico in mu pomahal z roko kakor na vojaških vajah. Za njim so pohiteli na pol slečeni kozaki, prijemajoč se za krhko, votlo steblovje divje krebulice in prastaro ločje.

Prispela stotnija je zavila okoli vrta in odšla na posestvo, kjer je bil nastanjen polk. Vodil jo je kapitan oblastnih, obritih ustnic, prileten in krepak, z na novo obrito glavo in z olesenelimi usti.

"Gotovo je zarobljen in hudoben," — je posmislil Grigorij, se nasmejal bratu in se skrivaj ozrl na krepko, okretno postavo kapitana, na krivonosega konja pod njim, očividno kalmiškega plemena.

— Stotnija! — je zaklical kapitan s krepkim, jeklenim glasom. — Po vodnih kolonah, levo krilo naprej, marš!

— Zdravo, bratec! — je vzkliknil Grigorij, se nasmehnil Petru in veselo vztrepetal.

— Hvala Bogu. K vam torej. Nu, kako?

— Tako.

— Živ?

— Še.

— Pozdrav od naših.

— Kako se kaj imajo?

— Zdravi so.

Petro se je z dlanjo oprl na križ močnega bledorjavega konja, se z vsem životom zasukal nazaj, se s smehljajočimi očmi mudil na Grigoriju in jezdil dalje — zakrili so ga zaprašeni hrbti drugih, znanih in neznanih.

— Pozdravljen, Melehov! Pozdrav iz vasi.

— Tudi ti k nam? — je Grigorij pokazal zobe, ko je po zlatem siju las spoznal Miška Koševoja.

— K vam. Kakor kure na proso.

— Nazoblješ se! Ali pa nemara tebe pozobljejo.

— Saj, saj!

Od jeza je poskakoval Jegorka Žarkov v sami srajci po eni nogi. Nagibal se je na stran, kretil nogo in vlekel nase hlače: poskušal je vtakniti nogo v opletajočo hlačnico.

Zdravo, rojaki!

— Tjujuju! Poglejte si ga no Jegorka Žarkova.

— Ej, ti, žrebe, so te skopili?

— Kako je materi doma?

— Živi.

— Pozdrave pošilja, daru pa nismo vzeli — že tako je vsega preveč.

Jegorka je z nenavadno resnim obrazom poslušal odgovor, sedel z golo zadnjico na travo, skrival razburjeni obraz in nikakor ni zadel s trepetajočo nogo v hlačnico.

Za modro prepleskano ograjo so stali na pol oblečeni kozaki, po drugi strani pa se je po cesti, zasajeni s kostanji, pomikala na posestvo stotnija — ojačenje z Dona.

— Vaščani, pozdravljeni!

— Menda si ti svat Aleksander?

— Kdo pa drug.

— Andrejan! Andrejan! Zlomek dolgouhi, nič ne vidiš?

— Pozdrav od žene, hej, dečko!

— Bog ti povrni.

— Kje pa je tukaj Boris Bekov?

— V kateri stotniji je bil?

— V četrti, mislim.

— Od kod pa je?

— Iz Zatona v vešenskem okraju.

— Kaj mi mu pa rad? — se je vmešal v bežni pogovor tretji.

— Najti ga moram. Pismo imam zanj.

— Njega so, brat, zadnjič pod Rajbrodi ubili.

— Ni mogoče? . . .

— Pa je! Pred mojimi očmi. Krogla ga je zadela pod levi senec.

— Je kdo izmed vas iz Črne reke?

— Tu ga ni, pojdi dalje.

Stonija je poravnala rep in urejena stala sredi dvorišča. Na jezu so zamrgoleli kozaki, vrnivši se h kopanju.

Kmalu potem so se jim pridružili ti iz pravkar prispele rezervne stotnije. Grigorij in brat sta sedla vštric. Vlažna, prhka glina na nasipu je neprijetno zaudarjala po mokroti in trohnobi. Ob bregu je v stoječi vodi zelenelo vodno ščavje. Grigorij je pobijal v šivih in gubah srajce čemeče brezkrvne, medle uši in pripovedoval:

— Petro, srce mi je zamorjeno. Ves sem kakor poteptan, kakor . . . Kakor da bi bil prišel med mlinske kamne, zdrobili so me in me izvrgli. — Glas mu je bil tožeč, počen in guba prečkajoča mu vse čelo (Petro jo je ravnokar z občutkom notranje groze opazil), se je temnila, neznana in vlivajoča strah spričo nekakšne spremenjenosti in odtujenosti.

— Kako je kaj? — je vprašal Petro, slekel srajco in razgalil beli život z gladko odrezanim pasom zagorelosti na tilniku.

— I, nu, saj vidiš kako, — je naglo odgovoril Grigorij in glas se mu je okrepil v jezi, — ljudi so nahujskali in zdaj se varuj pred njimi! Človek je zdaj hujši od volka. Hudobija okrog in okrog. Včasih se mi zazdi: ko bi zdajle ugriznil človeka — bi ga mahoma popadla steklina.

— Kaj si moral tudi ti že . . ubijati?

— Moral! . . . — je skoraj kriknil Grigorij, zmečkal srajco in jo vrgel ob tla. Potem dolgo s prsti mečkal grlo, kakor bi hotel iztisniti zataknjeno besedo, in gledal vstran.

— Govori! — je velel Petro, se izogibal in se bal srečati z bratovimi očmi.

— Vest me mori. Pod Lešnjuvom sem nekoga zabodel s sulico. V divji jezi . . . Ni bilo mogoče drugače . . . In zakaj sem ga zabodel?

— Nu?

— I, nu, glej, neumno sem zaklal človeka in sem bolan zavoljo tega zlomka na duši. Ponoči se mi sanja, skrivoma trpim. Ali sem mar kaj kriv?

— Nisi se še privadil. Čakaj, sčasoma vse pride.

— Vaša stotnija je rezervna? — je vprašal Grigorij.

— Zakaj? Ne, v sedemindvajsetem polku smo.

— Jaz sem pa mislil, do ste prišli nam na pomoč.

— Našo stotnijo so pridelili k neki pehotni diviziji, zdaj jo moramo ravno dohiteti, z nami pa je prišla tudi rezerva, prignali so vam mladičev.

— Tako. Nu, okopajva se.

Grigorij si je naglo slekel hlače, stopil na vrh nasipa, mrk in malo upognjen; Petru se je zdelo, da se je postaral, odkar se nista videla. Iztegnil je roke in se z glavo naprej pognal v vodo; težak zelen val se je zgrnil nad njim in se odbil v krogih. Zaplaval je k skupini kozakov, hohotajočih se na sredi, leno čofotal z rokami po vodi in počasi dvigal ramena.

Petro je dolgo snemal ovratni križček in molitev, zašito v materin blagoslov. Vrvco je potisnil pod srajco, stopil v vodo s previdno obotavljivostjo, si zmočil prsi in ramena, se potopil, prišel na vrh in zaplaval, dohitevaje Grigorija; ločila sta se od drugih in takoj zaplavala k drugemu, peščenemu, z grmovjem poraslemu bregu.

Plavanje je hladilo in pomirjalo in Grigorij je, zamahujoč z rokami, govoril zadržano, brez poprejšnje strasti:

— Uši me žro. In domotožje. Kako neznansko rad bi pohitel domov: kar vzletel bi, ko bi imel peruti. Ko bi mogel vsaj za hip pokukati tja čez. Nu, kako se imajo tam?

—a Natalja je pri nas.

— A?

— Živi.

— Oče, mati kaj je z njima?

— Nič. A Natalja te še zmeraj čaka. Trdno upa, da se boš vrnil k nji.

Grigorij je prhnil in molče izpljunil vodo, ki mu je zašla v usta. Petro je zasukal glavo in mu poskusil pogledati v oči.

— Vsaj kak pozdrav ji pošlji v svojem pismu. Ženska je mrtva nate.

— Kaj bi neki . . . pretrgano bi rada zvezala?

— Kako naj ti le povem . . . Človeka samo upanje živi. Pridna ženščina. Resna. Veliko da poslej nase. Da bi ji mogel očitati kako lahkomiselnost ali kaj drugega takega — niti pičice ni na njej.

— Poročila naj bi se.

— Čudno govoriš!

— Nič čudno. Tako pač mora biti.

— Vajina stvar. Jaz se vanjo ne vtikam.

— In Dunjaška?

— Dekle, brat! Ta se je letos tako razvila, da bi je ne prepoznal.

— Nu? — se je veselo začudil Grigorij.

— Bog mi je priča. Poročila se bo, midva pa ne bova mogla niti brk omočiti v žganje. Ubijejo naju, vragi!

— Nič lažjega!

Zlezla sta na pesek, legla vštric, se podprla s komolci in se grela na zmeraj močnejšem soncu. Mimo je plaval Miška Koševoj in se do polovice kazal iz vode.

(Dalje prihodnjič)

Ali ste naročnik "Enakopravnost?" Če ste, ali so Vaši prijatelji in znanci? "Enakopravnost" je potrebna vsaki družini zaradi važnih vesti in vedno aktualnih člankov! Širite "Enakopravnost!"

V blag spomin

ob tretji obletnici smrti nepozabnega očeta

Valentine Turk

ki nas je zapustil za vedno dne 18. maja 1945

Tri dolga leta so potekla,
kar v tihi gomili spiš,
ljubljeni naš oče.

Sladko počivaš zdaj v grobu,
rešen si življenjskih muk,
duh Tvoj pa še vedno živi!

Žalujoči
sinovi in hči

Cleveland, O., dne 19. maja 1948.

IŠČE SE DEKLE.

ki bi se naučilo dela na moških klobukih. Stalno delo — 5 dni tedensko. Intervuji med 8. in 5.
DE-LOOZE HAT WORKS
1706 E. 17 St.

Lepo opremljeno sobo

se odda v najem poštenemu moškemu ali fantu.

Vpraša se na
1078 ADDISON RD.

PRODA SE

14-karatno čisto zlato identifikacijsko zapestnico za fanta ali mladeniča. Vrednost je $87 in se proda za $25.
1380 E. 47 St.

Potrebujem 50 gozdarjev

za delati bela drva. Lep gozd. Plača $8.20 od klaftre. Pišite na
MIKE ESKRA
Box 143, Westline, Pa.

Grocerijska trgovina in mesnica

v sredini slovenske naselbine se proda po zmerni ceni radi odhoda iz mesta. Pišite na
Box 104, c/o Enakopravnost
6231 St. Clair Ave., Cleveland, O.

PRIPOROČAM

se za poprávila ur vsakovrstnih izdelkov. Delo je po nizki ceni in jamčeno. Če ne morete sami prinesti v popravilo, pokličite in pridem jaz iskati.
M. BLASKOVICH
5807 St. Clair Ave., HE. 2882

B. J. RADIO SERVICE
1363 E. 45 St. — HE 3028
SOUND SYSTEM
INDOOR—OUTDOOR
Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatov
Tubes, Radios, Rec. Players
Vse delo jamčeno

TRGOVSKO POSLOPJE NAPRODAJ

V dobrem kraju na vzhodni strani mesta; zidano poslopje s 2 trgovinami, garaži in hišo za 2 družini, 5 sob spodaj in 5 zgoraj. Spodaj je stanovanje prazno, se lahko takoj vselite. Za dogovor pokličite lastnika po 6. zvečer.
IV 3389

Prenovite in modernizirajte vašo kuhinjo in kopalnico z
PLASTIC TILE
za stene in strope.
Imamo 10 različnih barv.
ANTON KOPLAN,
1136 Norwood Rd., HE 6510
HENRY KOPLAN,
1008 Ansel Rd., EX 7141

CHRISTIANA LODGE AND COTTAGES
Edwardsburg, Michigan
The Lodge has 30 rooms with connecting shower and toilet. There are 17 cottages with private shower and toilet. Central dining room with American-European cooking.
All sports: golf, dancing, tennis and shuffleboard, outdoor games. Cater to overnight guests.
Located in Christiana Lake in a grove of large trees. 100 acres of private playground on US 112.
Write for folder.
CHRISTIANA LODGE
Dominic Krasovec, Prop.
Phone 9126F5
P. O. Edwardsburg, Mich.

ASSEMBLERJI

za delo na Assembly Line.
Morajo imeti svoje orodje.
40 ur tedensko.
Plača od ure in "incentive" plača.
THE OLIVER CORP.
19300 EUCLID AVE.

Zakrajsek Funeral Home, Inc.
6016 ST. CLAIR AVENUE
Tel: ENdicott 3113

MARIE'S BEAUTY SALON
7208 ST. CLAIR AVE. — UT 1-1168
NAŠA POSEBNOST SO PERMANENT WAVES
MACHINE WAVE: $5—$7—$8.50—$10
MACHINELESS: $8.50—$10
ZA OTROKE DO 9 LET STAROSTI: $3

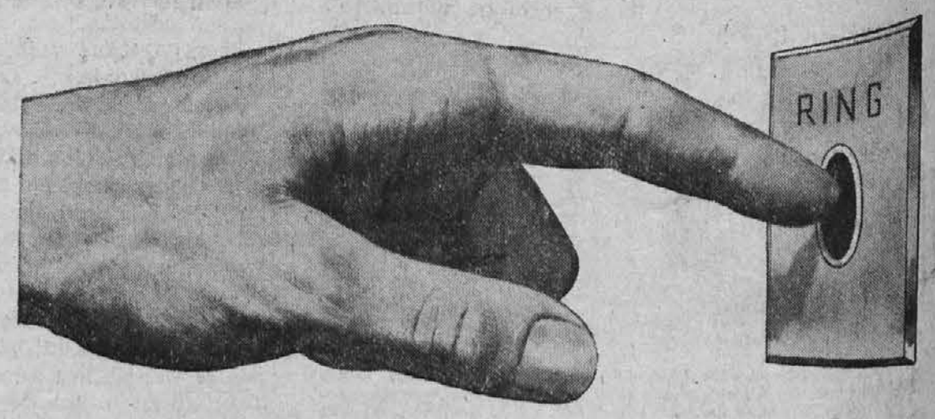

Its for you!

SOMETIME in the very near future, a finger will press your doorbell.

The ring will be for you, in more than one sense of the word.

For the doorbell ringer will be a volunteer representative of the U.S. Treasury, aiding the Security Drive to increase automatic buying of U.S. Security Bonds.

For *your* future, for *your* security, he will urge you to sign up for one of the two painless, easy, and systematic plans for putting part of your income—*regularly*—into U.S. Security Bonds.

One is the Payroll Savings Plan, for people on wages or salary. The other is the Bond-A-Month Plan, for those not on payrolls but who have a checking account in a bank.

In all fairness to yourself, you should welcome this man . . . and listen to him well. He is offering you peace of mind—the peace of mind that can only come from regular saving for the needs and wants of the future.

BUY U.S. SECURITY BONDS

AMERICA'S SECURITY IS YOUR SECURITY!

ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement—prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council.